

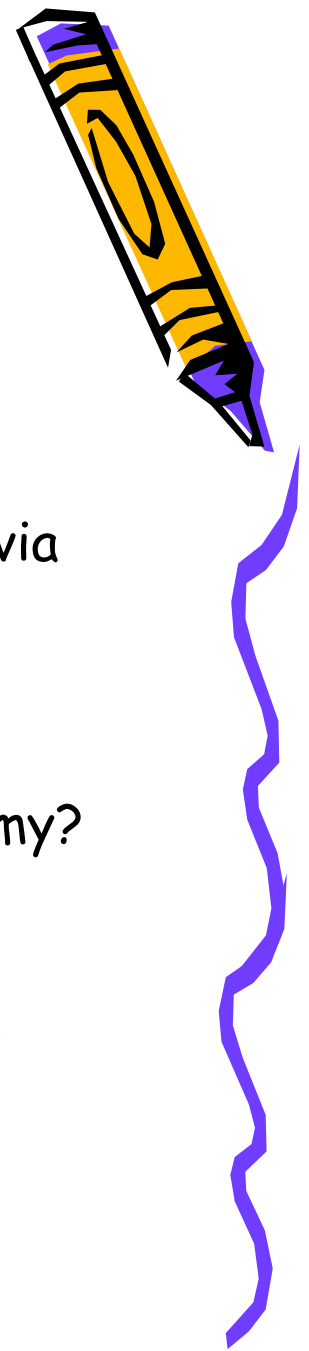
TRHOVÉ ŠTRUKTÚRY:
Monopol a Oligopol

Cvičenie 6

Ing. Zuzana Staníková, PhD.

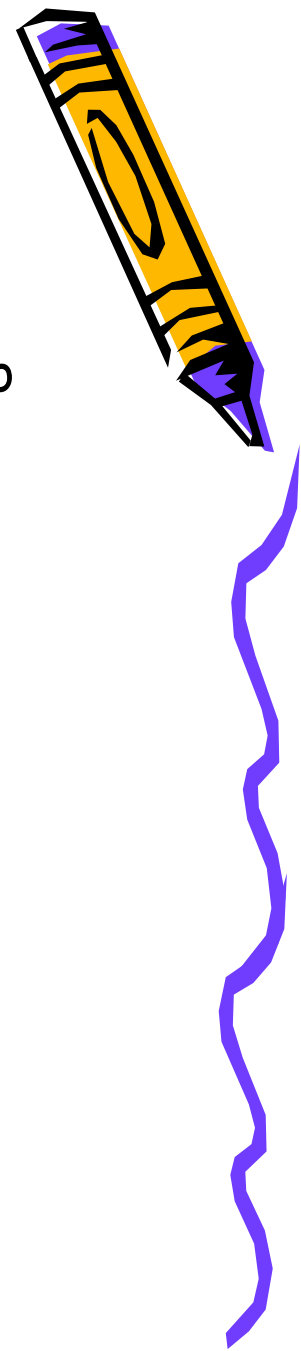
KONTROLNÉ OTÁZKY

1. Aké sú základné predpoklady monopolu?
2. V čom spočíva zásadný rozdiel medzi monopolom a dokonalou konkurenciou?
3. Vysvetlite princíp fungovania prirodzeného monopolu.
4. Vysvetlite prekážky, ktoré zabraňujú vstupu do odvetvia d'alším firmám.
5. Aké typy cenovej diskriminácie využívajú firmy v monopolnom postavení? Vysvetlite.
6. Aká je podmienka maximalizácie zisku monopolnej firmy?
7. Kedy dosahuje firma v monopolnom postavení nulový ekonomický zisk?
8. Za akých podmienok ukončí monopolná firma činnosť v krátkom období?

9. Čo znamená strata mŕtvej váhy pri monopole?
10. Aké sú základné predpoklady oligopolu?
11. Čo znamená, ak firmy v oligopole konajú v kolúzii?
12. Čo znamená, ak sa jedna z firiem v oligopole správa ako cenový vodca?

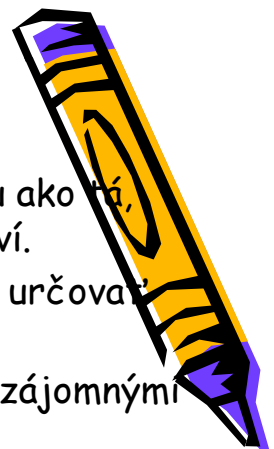

Úloha 1.

**Prirad'te k nasledujúcim
pojmom príslušné definície:**

- a) Monopol
- b) Kolúzia
- c) Prirodzený monopol
- d) Kartel
- e) Ukončenie činnosti monopolu
- f) Dilema väzňa
- g) Monopson
- h) Cenové vodcovstvo
- i) Diskriminujúci monopol

1. Situácia, keď firmy zvolia rovnakú cenu ako tá, ktorú určuje dominantná firma v odvetví.
2. Typ trhovej štruktúry, kde firma môže určovať rôzne ceny rôznym kupujúcim.
3. Tajná dohoda medzi firmami, ktorí sú vzájomnými konkurentmi ale konajú v zhode.
4. Situácia, kedy firma v monopolnom postavení produkuje výstup za cenu nižšiu ako priemerné variabilné náklady.
5. Typ trhovej štruktúry, kde jeden kupujúci je výlučným odberateľom určitého produktu.
6. Typ trhovej štruktúry, kde jeden výrobca určitého produktu obsluhuje celý trh.
7. Odvetvie, v ktorom jediná firma dodáva na trh produkt s najnižšími nákladmi a krivka dlhodobých priemerných nákladov tejto firmy klesá v celom rozsahu produkcie.
8. Situácia, keď firmy v oligopole spolupracujú a riadia sa jednotnou stratégiou na základe spoločnej dohody.
9. Príklad optimálneho riešenia konfliktu medzi záujmami firiem v oligopole.

Úloha 2.

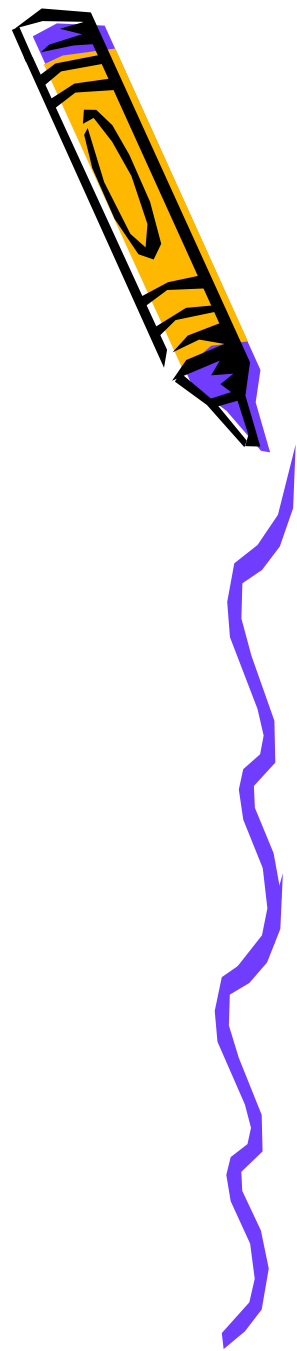
Firma v monopolnom postavení má danú krivku celkových nákladov vzt'ahom:

$$TC = 640 + 20Q$$

Krivka dopytu je daná vzt'ahom:

$$D: P = 100 - 2Q$$

- a) Aké bude množstvo výstupu a cena maximalizujúce zisk firmy?
- b) Aký vysoký zisk táto firma dosiahne?

Úloha 3.

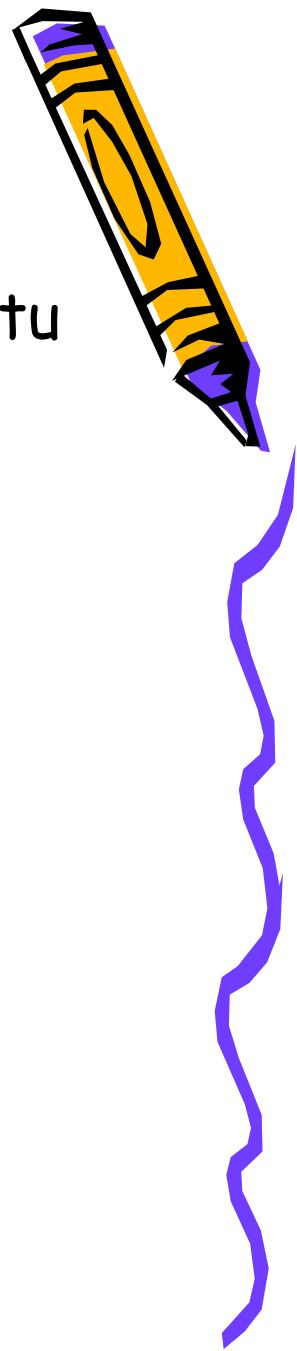
Firma v monopolnom postavení má dopytovú krivku danú výrazom:

$$D: P = 120 - 2Q$$

Krivka celkových nákladov tejto firmy je daná výrazom:

$$TC = 4Q^2 + 640$$

Zistite, či táto firma vykazuje zisk alebo stratu a v akej výške.

Úloha 4.

Dopytová krivka firmy v monopolnom postavení je daná vzťahom

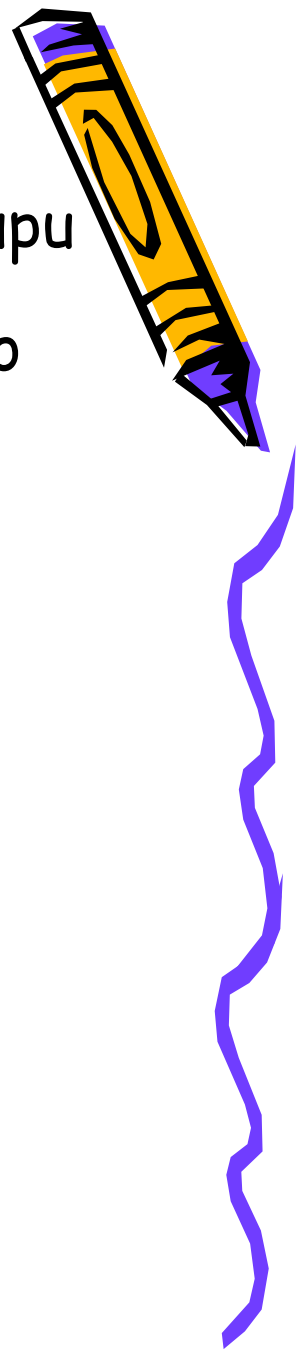
$$D: P = 100 - Q.$$

Krivky celkových nákladov jej dvoch závodov sú :

$$TC_1 = 2Q_1^2 + 2Q_1$$

$$TC_2 = Q_2^2 + 4Q_2$$

Pri akom množstve výstupu bude zisk tejto firmy maximálny a ako sa tento výstup rozdelí medzi obidva závody?

Úloha 5.

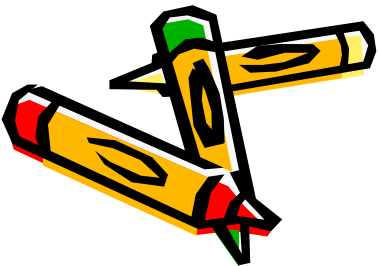
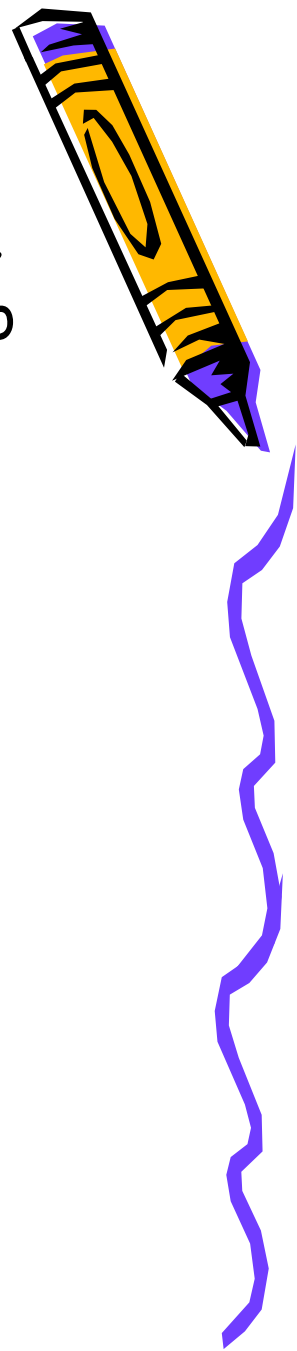
Firma v monopolnom postavení má dopytovú krivku danú výrazom:

$$D: P = 120 - 2Q$$

Krivka celkových nákladov tejto firmy je daná výrazom:

$$TC = Q^2 + 84$$

Vypočítajte a nakreslite stratu mŕtvej váhy tejto firmy.

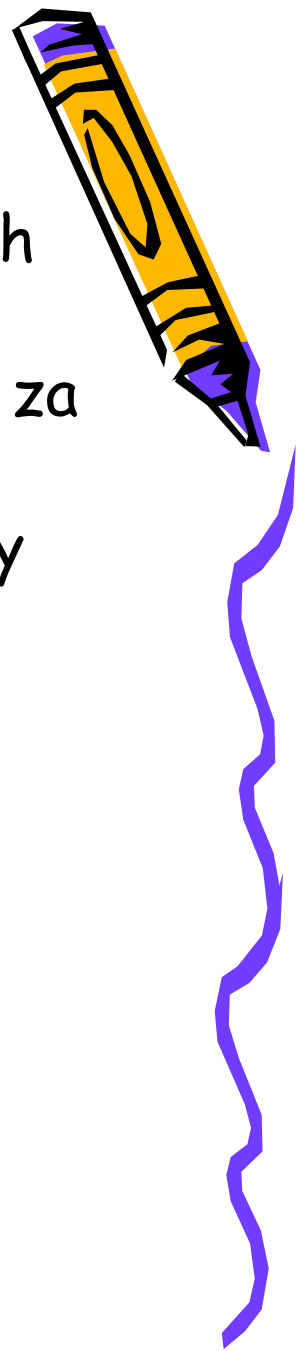
Úloha 6.

Predpokladajme, že firma v monopolnom postavení predáva svoj výstup na dvoch oddelených trhoch, ktorých dopytové krivky sú dané rovnicami:

$$D_1: P_1 = 10 - Q_1$$

$$D_2: P_2 = 20 - Q_2$$

Aké množstvá a pri akých cenách by sa mali na týchto trhoch predávať za predpokladu, že krivka celkových nákladov firmy je $TC = 5 + 2Q$?

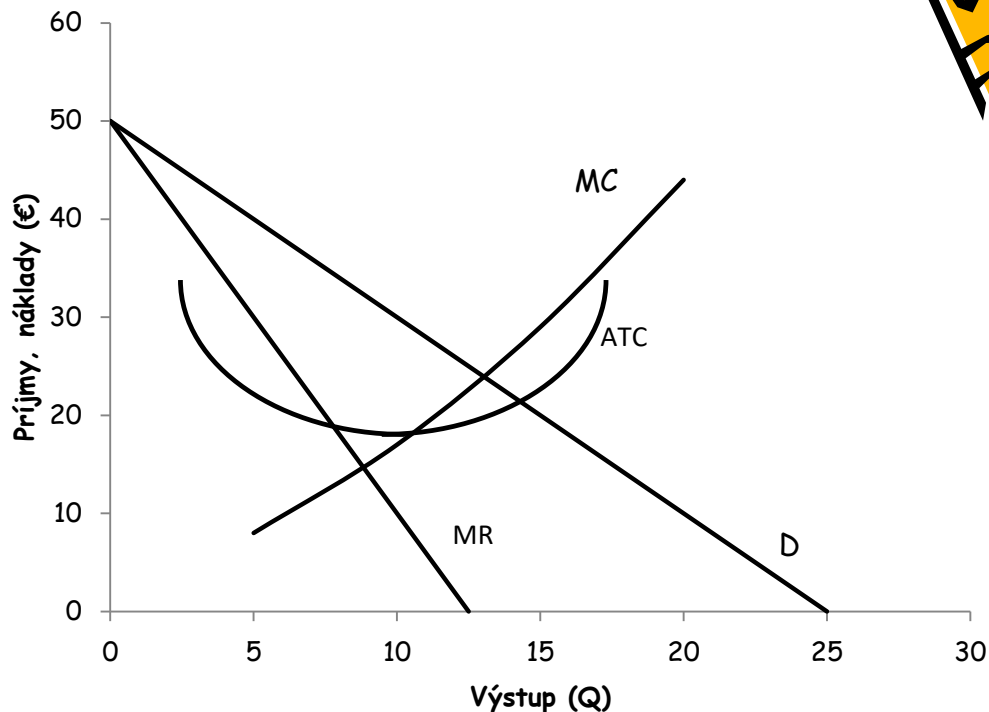

Úloha 7.

V grafe je zakreslená situácia monopolnej firmy v krátkom období.

V uvedenom grafe vyznačte:

- množstvo výstupu a cenu, pri ktorých firma maximalizuje svoj zisk,
- veľkosť zisku, ktorý firma dosiahne.

Úloha 8.

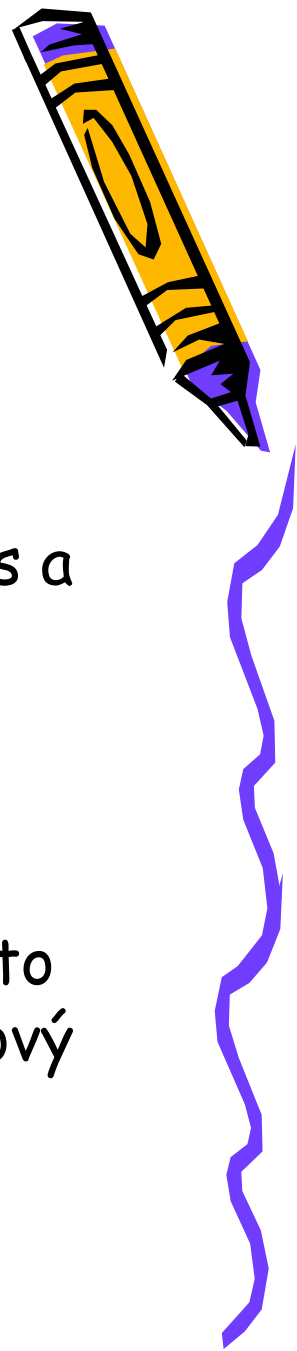
Firma v monopolnom postavení má dopytovú krivku danú funkciou

$$P = 50 - 2Q$$

a krivku hraničných nákladov

$$MC = 3Q$$

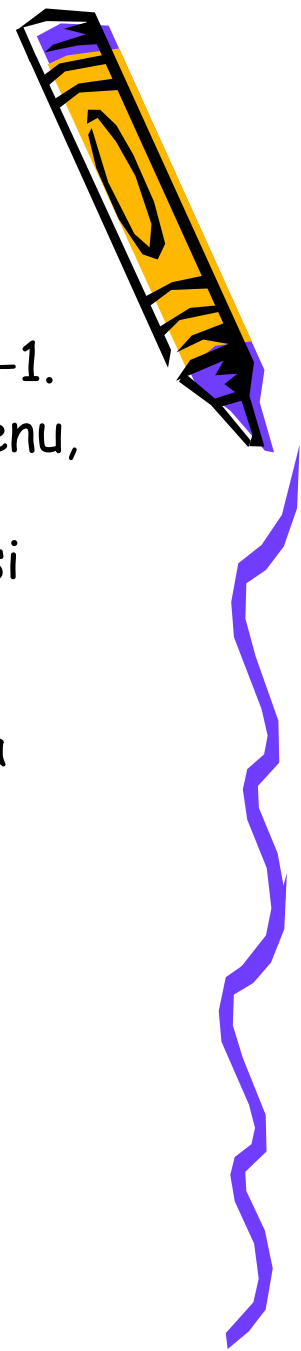
- Vypočítajte funkciu hraničných výnosov (MR)
- Zakreslite do grafu dopyt, hraničný výnos a hraničné náklady
- Do grafu dokreslite krivku priemerných celkových nákladov v tvare U tak, aby táto firma vykazovala nulový ekonomický zisk.

Úloha 9.

Sú nasledujúce tvrdenia správne: **ÁNO/NIE**

1. Monopol dosahuje maximálneho zisku vtedy, keď $\eta = -1$.
2. Monopol, na rozdiel od dokonalej konkurencie, má cenu, ktorú si určuje pod kontrolou.
3. V podmienkach cenovej diskriminácie prvého stupňa si monopolista privlastní len časť spotrebiteľského prebytku?
4. Pre prirodzený monopol je charakteristická klesajúca krivka LAC.
5. Krivka ponuky monopolu je dokonale elastická.

Úloha 10.

Doplňte:

1. Sklon hraničného príjmu firmy v monopolnom postavení je než sklon dopytovej krivky.
2. Ak chce firma v monopolnom postavení zvýšiť objem predaja, tak musí cenu.
3. Ak chce firma v monopolnom postavení rozdeliť svoju výrobu do dvoch závodov, bude v každom vyrábať také množstvo produkcie, pri ktorom sa budú rovnať v oboch závodoch.
4. Za normálnych okolností je monopol v dlhodobej rovnováhe ak dosahuje zisk.
5. Určenie rôznych cien pre rôznych kupujúcich sa nazýva
.....
6. Zníženie blahobytu na trhu v dôsledku neefektívnosti monopolu sa nazýva
.....

Zdroje:

STANÍKOVÁ, Z.: Ekonomie - cvičebnica, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

LISÝ, J. a kol.: Ekonomie v novej ekonomike, 1. vydanie, IURA EDITION, Bratislava 2005

PARKIN, M.: Microeconomics, 11 th edition, Pearson Education Limited, UK, 2014

SCHILLER, B. R.: Mikroekonomie, 1. vydanie, Computer Press, Brno 2004

SLOMAN, J., HINDE, K., GARRATT, D.: Economics for Business. 6 th edition, Pearson Education Limited, UK, 2013

FRANK, R. H.: Mikroekonomie a chování. 1. vydanie, Nakladatelství Svoboda, Praha 1995

MACÁKOVÁ, L. A KOL.: Mikroekonomie (základní kurs), 3. vydanie, MELANDRUM, Slaný, 1994

MACÁKOVÁ, L., SOUKUPOVÁ, J.: Mikroekonomie (pro inženýrské studium), REPETITORIUM, 1. vydanie, MELANDRUM, Slaný, 1995

STANÍKOVÁ, Z.: Úvod do ekonomie, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

**Tento študijný materiál vznikol v rámci
riešenia projektu:**

**„Kvalitné vzdelávanie s podporou inovatívnych
foriem, kvalitného výskumu a medzinárodnej
spolupráce – úspešný absolvent pre potreby praxe“**

ITMS: 26110230090

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/Projekt je
spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Európska únia
Európsky sociálny fond

Ing. Zuzana Staníková, PhD.